

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	-----	6 korona	—	fillér.
Félévre	-----	3	"	50
Negyedévre	-----	1	"	50
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	-----	4 korona		
Egyes szám ára	-----	20 fillér.		

Felelős szerkesztő

BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Deák-tér 19. szám.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

Nyitótér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

A kath. autonomia ügye.

Mikor a kormánynak még Bánffy miniszterelnöksége alatt az autonomia kormányilag megengedhető keretét kifejtő emlékirata megjelent, minden katolikus tisztába lehetett azzal, hogy a jelen liberális kormány alatt semmi sem lesz az autonomiából.

Ez az emlékirat ugyanis minden részletében oly rossz indulatot árult el a kath. egyház elévülhetetlen jogai iránt, s kirívó sophismákkal és törvényesavarással annyira letagadta az önkormányzat legvilágosabb jogositványait, — hogy senki sem ismerhette felre a liberalismusnak azon most már nyílt szándékát, mely a kath. egyházat minden más vallás szabadsága daczára továbbra is az ellenséges indulatu, felekezeten államhatalom lényeges befolyása és szolgaságában akarja tartani, csak hogy valamiképen az önállósággal virágzásra ne juthasson.

A nemzetközi liberalismusnak protestáns talajból fakadt azon elve jut itt is érvényesülésre, a mely a kath. egyházat „államveszélyes”-nek tartja (már mint a modern liberalismusra nézve, mert erre csakugyan veszélyes) és a mely ez elvért, szokása szerint mindannyiszor, mikor hatalma forog kockán, kész feláldozni még a létalapját képező sarkalatos elvét is, az egyenjogúság és szabadság elvét.

Hiszen mi egyebet követelnek a katolikusok, mint csak azon jogokat, a melyeket a többi hitvallások már régóta élveznek: az emancipációt. Azt az elévülhetetlen jogát min-

den önkormányzatnak, mely méltó e névre: hogy saját eljárást önmagaválassza, s nem egy kivüle álló hatalom, mely iránta ellenséges is lehet; hogy jogos czéljaira saját eszközeit, a vagyont, önmaga kezelje, velök önmaga rendelkezék, mert ő van egyedül hivatva a czélt meghatározni és az eszközöket ahhoz alkalmazni, és nem egy oly hatalom, amely az egyházi czélok iránt felekezeten jellegűnél fogva semleges, sőt roszakaratu is lehet a mely nem hivatott e czélok elbírálására, és így nem lehet illetékes az eszközök alkalmazására sem. Hogy végül megadassék tanszabadsága az egyháznak, a mely a tanítás és nevelés ügyében az államnak politikai és rendőri szempontból való főfelügyelete alatt a szabad rendelkezés és vezetés nélkül nem is képzelhető, — a mely tanszabadság az egyházat nemcsak Istentől nyert s létalapját képező főczélja teljesítése végett isteni jogon, hanem a vallás- és lelkiismeret szabadság természeti jogán is megilleti.

És imo a liberális kormány az önkormányzatnak éppen e három lényeges jogát akarja megtagadni. Kétségtelen tehát, hogy nem akarja az autonomiát.

Kétségtelen tehát továbbá, hogy ily alapon nem is fog létesülhetni az autonomia, mert azt teljesen kizártnak kell tartanunk, hogy a kongressus többsége elfogadná ezt az autonomiának csufolt szervezetet, mely egyenlő volna a leglényegesebb jogokról való teljes lemondásról. Sőt ha meg is tenné, ez a lemondása jogtalan és érvénytelen volna,

mert a lényeges czél elérésére lényegesen szükséges eszközöket használni köteleesség, s így oly elidegeníthetetlen jog, a melyről bűn és felelősség nélkül senki sem mondhat le.

Mikor Bánffy bukásával a Széli-kormány jutott uralomra „a jog, igazság, törvény” szép jelisével, még volt egy kis halvány reményünk, hogy a bukott kormány jogtörésével, igazságtalanságaival és törvénytelen ségeivel, — annak az Emlékiratnak gonosz tervei is a lomtárba kerülnek.

Am, amidőn az önkormányzatnak ama lényeges jogait oly erősen követelő kath. kongressus, nyilván a megijedt kormány sugalmazására, a trójai falóként felhasznált Horánszky indítványával egyszerre csak váratlanul elnémított és a „tényezőkké” való alkura szorított, — tisztába lehetett mindenki, hogy itt a katolikusok elévülhetetlen jogainak kijátszásáról vagy elalkuvásáról van szó. Mert nem lehetett azt feltételezni, hogy ha a kormány ama jogokat lényegökben megadni akarta, miért akadályozta volna meg ily machiaveli módon a kongressus szabad lefolyását. Hiszen feltételezhette, hogy a mellékes kérdésekben bizonyára kész engedékenységre fog találni.

Most már ez a lepel is kezd lehullani a kormánynak rejtegetni akart, de a gondolkodók előtt ugys ismert terveiről.

Egyik katolikus napilapunk már megkezdte a leleplezést, most már tisztán láthatja minden katolikus, mit várhat ettől a felekezeten, liberális kormánytól.

TÁRCZA.

Ekék a barázdákban.

Mindig természetesekek tartottam azokat az embereket, akik az ökörszarvát és az ekeszarvát fogták. Az ökör és az eke, mindkettő régi szarvasmarha, természetesen csak szarvánál fogható. Eltekintve attól, hogy a pacirtszó a legrégebb természeti jognál fogva a mezők lakóját illeti, boldog az a földművelő, ki az ökör és ekeszarván kívül más szarvakat nem ismer. De ha nem is számítom fel szemének a tarka ingó virágokat s a szabad természet egyéb velejáróit, a világ széles keretében egyedül is szép képet nyujtanak az ekék a barázdákban. Igaz, hogy ökrök után indulnak; de a nedves földből hosszú, szép, fekete szallagok futnak utánuk s mintha egymásnak hizelegnének, úgy lapulnak, dőlnek, simulnak egymás mellé a fényes vas oldalánál. A hideg föld meghódol nekik, mikor vasalatlan, békés kerekeik tova nyikorognak s recsegnek szarvaik a gazda kezében anélkül, hogy a pacirtsza csicsergésébe hamis hangot játszanának belé.

Mit szól ehhez az ember.

Ha katona volna, Cincinnatus szeretne lenni s ha Cincinnatus válnék belőle, éppen úgy szántana békében, mint a római hadvezér.

Maiores longinquo reverentia, mondja szent Ignác.

Messziről vettem a földművelő mintáját, mert magyarul is megbecsülik a „tisztas távolság”-ot. De én részemről állítom, hogy közelebről is szeretem a kis *cincinnatusokat*, kik jobban szeretnek oda haza szántani, mint a fegyvergyakorlatokra berukkolni. Mily szép költői mondás, hogy *legszebb fegyver marad a kard*; versben lehet ezt mondani. De prózában csak így állja meg a sarat: *legszebb fegyver marad az eke a barázdában.*

Hej ha szántóvető volnék! *Barázdabílegetőnek* látnék minden embert, a ki én utánam él. Mert csak itt az igazi élet a földön a barázdák között. Hej a szegény ember nem a változatosság kedvéért él a világon! Mint a pipacs a búzából piros képpel bönlitgat az országútra, olyan a patyolat ruhába öltözött gazda, ha végig lépi a tábláját s karimás, pörge kalapjával messziről

köszön a kocsin utazó ur felé, mintha mondaná: ki vajjon ő és merre hazája!? A földművest mindenki felismeri, pedig nincs is neki egyenruhája.

Szeretem az ekéket a barázdákban, mint a keresztet a sirdombok közt: a feltámadás, az élet jelei a mező esendes otthonában az ekék a barázdában. Csak szántásatok a földet!

A mi arcunkat is szántják az idő, a gondok, az élet ekéi; barázdákat vonnak homlokunkra s ha készen lesznek, be is boronálják testünket. De ki tudja, lesz-e öröme bennünk az isteni *Magvetőnek*.

Pillich Ottó.

Régi várak és romok.

Schnabel Teréziától.

Rév-Komárom nevezetes város régi erős váráról, mely évszázadok óta áll körülvéve sánczok- és bástyákkal, — amik bevehetlenné teszik. 48-ban se tudta az ellenség bevenni. Két vár van, az egyik nagyon régi mely börtönökkel ellátva, a másik újabb,

Semmi, de semmi jót, — valódi, lényeges jogokkal bíró önkormányzatot pedig semmi esetre sem várhat.

Bebizonyult tehát, a mit az egyház lelkes férfiai és a kath. sajtó, régen hangoztat, hogy a katolikusok Magyarországon semmiféle jogaik érvényesítését sem vivhatják ki másképp, sőt meglévő jogukat is lassankint elvesztik, *hacsak minden földi magán érdekét félretéve a törvényhozásban alkotmányos uton nem vívják ki*, jogos emancipációjukat a képviselő-választások által.

A kongressusnak tehát most már nem marad más hátra, mint a kath. egyház jogainak ünnepies fentartásával re infecta befejezni tanácskozásait; appellálni a főkegyurhoz; appellálni egy jövő kormány nagyobb jogérzetéhez; addig is pedig az elbukott nemes ügy zászlóját kezükbe ragadni s mindmegannyi apostolokként szerte hordozni az országban; a reá irt jogok alkotmányos kivívására szervezni a katolikusokat, hogy ez az új igazságos kormány mielőbb eljőjön.

Igy küzdöttek jogaikért az elnyomott németországi katolikusok. Igy küzdöttek O' Connel-el élükön Angliában a protestantizmus által földre sujtott irlandi hitsorsosaink. Igy küzdöttek régebben hazánkban is a protestánsok. És az eredmény mutatja hogy nem hiába küzdtek. Mert a jogot elhomályosíthatják a sophismák, de meg nem szüntethetik; az igazságot elnyomhatja az erőszak, de meg nem ölheti. Mert az erőt megdönti az erő; az igazság napja keresztül tör a tévely fellegein át és a jognak nem áthat sirt senki, — csak a kislelkű lemondás.

Ne féljünk tehát, — hogy ha most ki nem vivhatjuk, — eltemetjük az autonómiát!

Csak hazudni tessék, hogy semmi baj ne essék.

Deák Ferencz nagy hazánkfia, hogy sok baj és igazságtalanságnak útját állhassa, csupán e két szót: „hazudni tilos,” szeretne volna törvénybe iktatni. A „Suhancz” színmű írója azonban, mint a mai liberális kor gyermeke, fennen hangoztatja: „Csak hazudni

melyet új várnak neveznek, a régi vár kapujánál folyton katona áll őrt, mert a várban sok lőszer és fegyverek vannak elhelyezve. A vár területe befásítva, kerté alakítva, tisztí lakokkal van kiépítve, a bejáratnál egy kőből vésett női szobor áll, mely az ellenségnek fűgét mutat.

Tata kies fekvésű mezőváros gyönyörű vidékkel, az Esterházy grófok ősi fészke. Szép régi kastélyuk van, mely nem egy fejedelmi vendéget látott. A régi időkbe varázsolja ott minden vissza az embert, a folyásokon látható női és férfi arcképek évszázadok előttié, a nők tornyos frizurájukkal, pikáns arcezzal oly ridegek, hogy az ember megborzad tőlük. A fogadó teremben feltűnt egy szép festett kép, mely gróf Esterházy huszár főhadnagyot ábrázolja életnagyságban, a mint audenciára készült I-ső Ferdinánd császárhoz. A szép huszár főhadnagy nagyon hiu volt, erősen befűzte magát, hogy a huszár attilája fesseben álljon. Ennek következtében ott a császár előtt meghalt, szívszélütés érte.

A kastély kápolnájából kijut az ember az erkélyre, ott, azon a kis erkélyen irta alá 1748-ban Mária Terézia férje Lothringiai Ferencz az ácheni békekötést. A kastélytól nem messze van az erődített vár, mely a

tessék, hogy semmi baj ne essék.” S alig hangzott el a színpadon ezen bünteljes és erkölestelen tanács, azonnal szállóigévé vált az egész országban, annyira, hogy most már a magasabb rangban állók sem röstellik és nem pirulnak törvénytelen cselekedeteiket a legotrombább hazugságokkal palástolni és mentetgetni. És sikerül nekik a jóhiszemű és legesesebb férfiakat is megejteni, félrevezetni. Mindazonáltal e liberális hazugokról is bebizonyul: Ignotos possunt fallere, sed notis sunt derisui. Nem tudom, nem ismerem, de nem is kutatom: ki? vagy kik? voltak azok, a kik Széll Kálmán kormányelnököt információjukkal oly alaposan félrevezették, de annyi tény, hogy az ördögnél is ügyesebben és jobban tudnak hazudni.

Mit is mond csak a félrevezetett kormányelnök a mérki kálvinista imaház építési ügyében a hozzá intézett interpellációra adott híres válaszában? „Ha annak a református hitközségnek nem engedték meg, hogy máshová építsen, hát ugyan hová építsen, ha nem a saját telkére? És tehet-e róla, hogy az közel van a római katolikus templomhoz? Méltóztassék csak objectiv nézni a dolgot. Az ottani túlnyomóan katolikus lakosságnak akarata szerint: történt, hogy a reformátusok nem kaptak külön területet. Már most meg nem engedni nekik, hogy a saját telkükre építsenek, még pedig három és fél méter kiszögelléssel: bocsánat, ez lehetlenség” (Budapesti Hírlap 1900. 160. sz.)

Az „Alkotmány” nem közölte a kormányelnök e nyilatkozatát, azért nem reflektáltam arra multkori cikkemben. De mert több oldalról jóakarattal figyelmeztettek reá, noha a „Heti Szemle” egyik cikkében már röviden szólottam ez alaptalan állításról s meg is czáfoltam azt, a jelen alkalommal el nem mulaszthatom ismételve kijelenteni, hogy Széll Kálmánt ezen információval is félrevezették és becsapták. Nem igaz abból egyetlen állítás sem, hanem mindmegannyi hazugság. A mérki kálvinisták egyáltalában nem akartak más helyre építkezni, jöllehet a plébános magának Domahidy kálvinista gondnok- és főszolgabírónak három, sokkal szebb és alkalmasabb helyet ajánlott és mutatott az építkezésre. S bármelyiket választják a

kijelölt három hely közül, egyetlen csapással lett volna megoldva a gordiusi csomó. De hát kérem szépen Domahidy Elemér kálvinista gondnok- és főszolgabírónak a róm. kath. kántorlakás, iskolaépület is kellett volna, sőt azt is követelte, hogy a plébános költözzék ki a plébániai lakból, hogy a kálvinista pásztor költözködhessen bele. Sonst hat er keine andere Schmerzen gehabt, már t. i. egyelőre, mert mint a jövő zenéjét ezt is kilátásba helyezte. Külön területet a kálvinisták sohasem kértek, tehát ennek elnyerésében a róm. katolikusok meg sem akadályozhatták. Végre saját területükön senki sem gördített volna nekik akadályt az utjukba. A 3¹/₂ méternyi terület nem egyéb, mint óriási humbug. Szóval: a kormányelnök számára adott válasz nem egyéb, mint a zsákmányolás és jogtalanság, az erőszakosság és a törvényes színezetű kaparintás joga.

Hrabovai *Hrabovszky István*
plébános.

Városi közgyűlés.

Szatmárt, 1900. jul. 9.

Városunk törvényhatósága e hó 9-én tartotta meg július havi rendes közgyűlését gróf *Hugonmai Béla* főispán elnöklése mellett. A nagy dologidő miatt a városatyák csak közepes számmal jelentek meg a közgyűlésen s gyorsan pergették le a tárgysorozatot, mely amugy is elég rövid volt s nélkülözötte azt az érdekességet, mely más alkalommal szenvedélyes szóharcra szokta ragadni a bizottsági tagokat. Most csak a városi óvoda építése és államosítási ügye vont maga után néhány felszólalást.

Elnöklő főispán három óra után lépett a terembe, hol a képviselők felállással üdvözölték. Elnöki székének elfoglalása után a bizottsági tagokat üdvözölve, a gyűlést megnyitotta, a hitelesítő küldöttséget kirendelte, s a hitelesítés helyét meghatározta.

A polgármesteri jelentés a törvényhatóság állapotáról s a városunkban közelebb lefolyt ünnepségekről: a Lendvay-ünnepélyről, a Dalárda 25 éves jubileumáról a hegyi vasut megnyitása és annak folyton emelkedő

város közepén álló nagy halas tóra néz. E vár nagy termei valóságos régiségtárak. Itt látni Hunyady Mátyás királytól egy sisakot, páncélzél ingot, kardot, és egy lópáncélt. Az Esterházy grófok őseinek kardjai, buzogányai, sisakjai, páncélzéljai mind láthatók itt. A vár udvarán van egy kápolna, melyben a halálra ítélt rabokat gyöntatták. Mátyás király szeretett itt mulatni, (az nem is csoda) mert a nagy erdők ellátták udvarát vaddal, a nagy halastó hallal, a bajhegyi szőlők jó borral. Közel a várhoz van a tópartján az állé rácsosza, szép virágokkal beültetett csoportokkal, kínai sátrakkal. Az is igen szép.

Tóvároson van a szép angol kert, melyben szinte nagy tó van, rajta — hattyu ligetek, hol százával költenek a szép hattyuk. A tó partján áll egy török meceset, mely még a török időkben van; avval egy irányban van a hattyu étető, hol naponta háromszor étetik őket. Van a kertben egy római épület is, melynek falai, ives kapui a régi római időkben valók, amit a régi latin feliratok is bizonyítanak. A romon egy erkély van, melynek egy patak veszi útját, lezuhan az erkély alatt levő római kőkoporsóba s tovább foly egy kőbarlangon át, melyet a tatai lakosok pokolnak neveznek — s ennek világo-

sabb részét menyországnak. Szép kastély is van itt, — de az folyton üresen áll, — csak kivételes esetekben, ha a grófnak fejedelmi vendége volt, vonult oda. Tatához 1¹/₂ órajárásnyira van (vonaton 1/4 óra) Bánhid falu, melynél a Vértes-hegyek huzódnak, — s abban a hegy oldalban van a Szemeluka nevű alagut, mely Budáig vezet. Török világban sok magyar veszett itt el, kik a törökök elől ide menekültek, egy asszony által elárulva (mert gyermekének nem adtak vizet) kénnel megfojtattak. Bánhidtól 3/4 óra járásnyira van a környei erdőben egy régi várom, Vitámvár, mely oly magas hegyen áll, — amelyre csak 1¹/₂ óra alatt lehet feljutni. A törökök nem bírták e várat bevenni. Abban az időben serpentin utak vezettek fel; most a sziklákon nőtt bokrokon, fatörzseken lehet feljutni. Gyönyörű kilátás volt a magas hegyről a romok között, melynek két magas fala és ives kapuja áll. Komáromot egészen lehetett látni körülötte elterülő falvakkal. Innen 1 órajárásra van a gesztesi erdőben egy várom, — de ez már nem volt oly erős, mint az előbbi, a törökök azt be is vették, sok magyar vérzett akkor el. Abajk kisfalu már Fehérmegyébe esik. A csákvári Esterházy grófok uradalma. — Itt az erdő-

nagy forgalmáról emlékezett meg s végül az iskolák államosítását megsürgető deputációzás eredményét hozta a közgyűlés tudomására. A közoktatásügyi miniszter — ugymond a jelentés — fél óráig tartó szives tanácskozásba bocsátkozott a küldöttség tagjaival, mely után azt a nyilatkozatot tette, hogy a törvények szem előtt tartásával méltányosan fogja a kérelmezett ügyet elintézni. Ezt a méltányosságot várják a katolikus polgárok a minisztertől, kiknek — mint tudvalevő — az államosítás nem kell s törvényes képviselőjük — az iskolaszék által megfellebbezték a városnak azon határozatát, mely a róm. kath. iskolát is államosítani kívánja a többi iskolával együtt. A méltányos eljárás szerintünk csak az lehet a miniszter részéről, hogy a kath. iskolát az államosítás alól kivesszi. Erre kötelezi őt azon, az országgyűlés színe előtt tett kijelentése, hogy ő az erőszakos államosításnak nem barátja; de még azon nyilatkozata is, hogy, az egyházi főhatóság engedélye nélkül katolikus iskolát el nem államosít.

Az óvoda-egyesület nem régen hozott közgyűlési határozatával az eddig gondozása alatt levő, ugynevezett „városi óvodá”-ját vagyonaival együtt átadta a városnak, mitután az egyesület a feloszlást kimondotta. A megkötött szerződést a tanács jóváhagyás végett a közgyűléshez terjesztette be, mely azt elfogadta s kormányhatósági megerősítés céljából felterjeszti a miniszterhez.

Mult hó 26-án Hermán Mihály polgármester egy több tagu bizottság közreműködésével megvizsgálta a városi- és gyámpénztárt.

A vizsgálat mindent a legnagyobb rendben talált s a vizsgálatról felvett s a közgyűléshez beterjesztett jegyzőkönyvet elismerőleg tudomásul vették.

Id. Berky István Csokonai-utczei telkéből utczarendezés céljaira elvágandó 30 négyszögöl terület kártalanítása fejében négyszögölenként 30 korona kártalanítási díjat szavazott meg a közgyűlés. Gazdasági tanácsosnak az idei erdei termékek számbavételéről beterjesztett jelentését tudomásul vették.

A közkórházi épületnek az igazgató

főorvos és rendelő orvos lakásainak a távbeszélő hálózatba való bekapcsolására az engedélyt megadta a közgyűlés és erről a közigazgatási bizottságot értesíti, mely már egy alkalommal foglalkozott a kórháznak az említett orvosok lakásainak a telephon hálózatba való bekapcsolásával s azt pártolól foglalt fel is terjesztette a belügyminiszterhez, kitől most a közgyűlés bizottsághoz az a leirat érkezett, hogy az ügyet utalja át a közgyűléshez határozathozatal végett. A bekapcsolás évi díját 60—60 frtot a kórházi közpénztár fogja fedezni.

A városi tanács a hegyre egy vágóhidat tervez felállítani, s ennek költségeit a mérnöki hivatal 1278 k. 24 fillérbe irányozta elő. Közgyűlés a vágóhid felállítását elfogadta s az építkezéssel a tanácsot megbizta, ugy, hogy a vágóhid a hegyközség választmányának meghallgatásával a legalkalmasabb helyen építtessék fel.

Mint hogy a vállalkozó építési díját csak a jövő évben fogja megkapni, ennek fedezésére a vágatási díjat jelöli ki a közgyűlés s egyuttal a tisztí ügyészt megbizta a husvágási szabályok megszerkesztésével.

A szabályszerű létszámon felül alkalmazott díjnokra vonatkozólag a mult hónapi közgyűlés azt a határozatot hozta, hogy az egyes hivatalfőnökök tegyenek jelentést arról, hogy a létszámon felül alkalmazott díjnokok közül kik és hányan volnának költségkímélés okából elbocsátandók. A polgármester a beérkezett jelentések és vizsgálat után bejelenti a közgyűlésnek, hogy a létszámon felül alkalmazott díjnokokra bizony nagy szükség van; mert a szervezeti szabályok életbeléptetése óta eltelt 12 éve alatt annyi a munkaszaporulat, hogy ezek nélkül nem lehet elvégezni.

A kapitányi hivatalnál a bűnügyi előnyomozás, az anyakönyvi hivatalnál a sok mindenféle másolás statisztika, rubrikázás, stb. stb. szükségessé teszik a pennát forgató díjnokok alkalmazását. Csupán az adóosztályban van egy díjnok, kit el lehet bocsátani, mert munkáját egy számtisztnek lehet kiosztani, a ki annak végzésére kompetensebb is. Südi Károly számtisztre vonatkozólag az jelente-

— mert néma barátoknak nevezték őket, nem szabad volt nekik egymáshoz beszélniök csak egy évben kétszer, — akkor össze jöttek a gyűlés terembe, átnézték egymás irodalmi műveit, és festményeit. Tanulmányaikból egymást kikérdezték, azután visszavonultak czellájukba, s ismét működtek és imádkoztak. A czellák ajtóin olvashatók Eszterházy herczeg, gróf Cziráky, gróf Battyány nevek, felül czimereik vésvé vörös márványból, mind ezek akkori időben szerzetesek voltak. Nagyszerű az udvaron levő vörös márványból készült mély kut, melynek most is iható jó vize van.

A zárda alatt katagombák vannak, melyek elhúzódnak az erdőbe. — Sok esont került ki innen, mert a szerzetesek ide temetkeztek. II. József, Mária Terézia fia törölte el e zárdat 1788-ban. Egy időben posztógyárnak is használták, az Eszterházy grófok kiadták egy ausztriaiának. Jelenleg vadász kastélynak használják a régi épületeket, melyek oly sok szép időkre emlékeztetnek vissza.

tik be, hogy mivel ő a vámhivatalnál teljesít szolgálatot s annak érdekében működik, fizetését a vámhivatal térítse meg a közpénztárnak.

Az előterjesztés után a közgyűlés a felhozott indokoknál fogva a díjnokokat — egynek kivételével — alkalmaztatásukban továbbra is meghagyha, s kimondja, hogy a szolgálat érdekében a tanács előtt esküt kötelesek tenni.

Ez eddigi egyhangúságot az óvoda építése és államosítása ügyénél egy kis élénkség váltotta fel. Mint tudvalevő az óvoda-egyesület óvodáját és vagyont átadta a városnak. Az egyesület tulajdonát tevő óvoda közveszélyes voltánál már nem felel meg rendeltetésének, miért is annak szüksége állott elő, hogy a város a rozoga óvoda-épület helyett egy megfelelőt építsen. Több rendbeli tanácskozás után egy bizottság küldetett ki, hogy nézzen alkalmas telek után, hová az új óvoda felépíthető lesz. A bizottság több telket szemelt ki s ezek közül legalkalmasabbnak találta a Rákóczy-utczei 25. számú telket, melyhez a Színház-közön levő Tóth Györgyné-féle telek kisajátítandó volna. Ide építtetne a város egy két tanteremmel — nemek szerint elkülönítve — óvónői lakással s a szükséges épületekkel ellátott épületet óvodául s azt annak idején a miniszter által kívánt feltételek mellett majd állami kezelés alá adná. Mátray, Tanódi, Csomay képviselők a mellett szólalnak fel, hogy ne egy helyen két óvoda, hanem a város megfelelő helyein külön-külön egy-egy óvoda építtessék. Farkas Antal azt mondja, hogy ne hozzunk határozatot, mielőtt a fedezetről nem gondoskodunk. Nyakig uszunk már ugyis a 108%-os pótdadóban. Legyen pozitív alapunk és erre építsünk. Veréczy képviselő a mellett van, hogy a közgyűlés határozott nyilatkozatot addig nem tehet, míg nem tudja, mibe kerül egy egyes és egy két tanteremmel bíró óvoda-épület. A közgyűlés az elhangzott beszédek meghallgatása után az építésre vonatkozólag kimondotta, hogy végleges döntését akkor teszi meg, ha az óvoda költségvetése beterjesztetik.

A szatmárhegyi alkaptányi hivatal fűtésére szükséges tüzfifa beszállítása és felvágatására 8 frt szavaztatott meg. Főerdész előterjesztésére a Nagy-erdőn egy erdővédi lakás építését határozta el a közgyűlés, melynek építési költsége az erdő jövedelméből utaltatik ki.

A csererdei őrházaknál tartánykutakra 300—300 koronát szavaztak meg s az építéssel a tanács megbízott.

Fögel Károlyné kérelmére kiskoru gyermekeinek nevelési járuléka kiutaltatott.

Raáb Gyula egyetemes orvostudor oklevelének kihirdetése után a közgyűlés Papp Istvánnak 4 heti, Péchy Antal t. b. főkapitánynak 6 heti, Pethő György gazdasági tanácsosnak egy havi, Tankóczy Gyula tanácsjegyzőnek 4 heti szabadságidőt engedélyezett. 1/26 órakor a főispán éltetésével a közgyűlés véget ért.

Jézus szentséges Szívének ünnepéről.

Az idei jubileumi esztendőben hazánk fiai közül is számosan mutatták be isteni Üdvözítőnk iránti hódolatukat Rómában, Krisztus Urunk helyettese előtt. A szent hitben megerősödve, nagy vallási lelkesedéssel tértek is vissza édes hazánkba. Hála legyen az Úr Istennek minden kegyelmeiért! De nem

ben van egy nagyon régi barát-zárda, — hatalmas épület körülvéve magas kőfallal, mely a földről egy méternyire van szegélyezve vörös márvánnyal, nagy boltíves kapuval, melyen kőből vésett szerzetes alakok állanak összetett kézzel, az ivezet a kapun szinte vörös márvány. Az udvar közepén van egy nagy templom, mellette a zárda hosszú csukott folyosókkal, nagy termekkel, — a falon freskókkal, melyek oly művészi kivitelűek, hogy ritkítják párjukat. Az étteremben élő alakok nagysága szerint láthatók az apostolok, közöttük Krisztus urunk alakja, amint az utolsó vacsoránál ülnek. Nagyon élethűen vannak festve, — aszinek oly elevenek, élénkek, akár csak most festették volna. A folyosón meg van örökítve az a jelenet, mikor a zárdat kirabolják, a szerzetesek meg vannak kötözve, a rablók rabolnak. — Ezt a jelenetet egy szerzetes örökítette meg.

A zárda falához vannak építve a czellák, minden szerzetesnek volt egy czellája, és mellette egy czellanagyságu kápolna, egy vörös márványból készült oltárral, hol minden szerzetes magának misézett, — ezek a szerzetesek azért voltak úgy elkülönítve,

mindenkinek engedik a körülményei, hogy a kereszténység központjába zárandokoljon. Igen jó alkalmat nyújtott az isteni Üdvözítő iránti hódolatra Jézus szentséges Szívének ünnepe, mely az idén is Szatmáron a kálvária templomban 3 napon át tartott, június hó 22. 23. és 24 ikén.

Jó szívvel követték megint sokan az édes Jézusnak kegyes hívását: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtok s terhelte vagytok; és én megnyihlek titeket.” (Máté II. 28.) Hatvanra megy a községek száma, a honnan közlelő s távolról ájtatosan seregelték Jézus szentséges Szívének szentélyébe, ahol már ezren meg ezren kerestek és találtak vigaszt, kegyelmet, áldást, segítséget önmaguk és szeretteik számára. A szentélynek neve is — a Kálvária — nagy jelentőségű s kedves a kereszt hívei előtt. A kéttornyú templom dombon áll, előtte s körülette szép kert terül el. Az árnyas fák, a kellemes zöld pázsit jótékonyan hatnak a szemre s a kedélyre is. A mondott 3 napra pedig még számos kisebb-nagyobb lobogó, koszorú s virágok, képek, szobrok és izléses sátor alatt felállított szép oltár tették a kertet még kellemesebbé. Jézus szentséges Szívének többfelé elhelyezett képe oly meghatón szólt a szívhez. De legmeghatóbb hatványára a kis templom feldisített főoltárán Jézus szentséges Szívének nagy szobra.

A szentbeszéd a szabadban volt. Szó volt a Jézus szentséges Szívéhez való ájtatosságnak hasznáról s annak kellő módjáról; szó volt az ezen isteni Szív iránti hitről, bizalomról és szeretetről; szó volt arról, milyen volt az édes Jézus életében az emberek iránt, s milyen ő mostan is főleg a bűnösök iránt. A megyés püspök ő méltósága pedig a szentbeszédben kenetteljesen fejtegette: a világ kórház, az emberiség beteg, Krisztus Urunk az emberiségnek orvosa. Őh bárcsak meg is értené és követné is minden ember az isteni Szívnek hívó szótát: Jöjjetek hozzám!

Megindító volt továbbá és nagyon emelte az ünnep fényét a díszes sátor alatt tartott infulás szent mise, s ennek végén az Oltárszentséggel a stációi kápolnák körül ájtatos énekek közt tartott szép körmenet, valamint az egyházmegyének a méltóságos főpásztor által végzett felajánlása is. A megyés főpásztoral hálát rebegett az egész nép a Jézus irgalmas Szívétől kapott kegyelmekért, tőle bocsánatot s új kegyelmeket kért, újból hűséget ígért, a szeretet szövetségét magában megújította; s ekképen az isteni Üdvözítő iránt hódolatát ünnepélyesen tanusította.

A gyóntató székek főleg a két utóbbi napon folyást ostromállapotban voltak. Az Úr Isten a megmondhatója, hányan nyertek itt enyhét és új lelki erőt a rosznak kerülésére, a jónak pedig követésére. 1200-nál többen járultak ezen három nap a Kálvárián a szent gyónáshoz és erősödtek meg az angyalok kenyerével, egyesültek szent szeretetben Jézus szentséges Szívével és kérlelék eme szent Szívet önmaguk s mások javára.

Mily szép, lélekemelő, igazán katolikus a Jézus szentséges Szíve iránti ájtatosság! A választottak ájtatosságának lehetne nevezni. De, a mit Krisztus Urunk a saját személyes működéséről mondott, ezen ájtatosságon ma-napság is nem ritkán valósul meg a szegényeknek hirdettetik az evangelium, az üdvösség tanítmánya. (Máté II, 5.)

A légváltoztatás sokszor tagadhatatlanul üdvös hatást gyakorol a tüdőre s ideg-

zetre. De talán még üdvösebben hat a lélekre efféle kis bucsujárás vagy a rendesen kívüli ájtatosság. Tapasztalták is ezt Jézus szents. Szívének igazi tisztelői mindenkoron. Ezen szent Szív nem engedi magát nagy-lelkűségben felülmulatni. Ezen szent Szív a kegyelmeknek kimeríthetlen forrása, s a maga kegyelmeinek kiosztásában nem akar határt szabni mindazok javára, akik áldást, kegyelmet ő nála keresnek. — Vegyük ezt szívünkre!

Hirek.

Személyi hír. Gróf Károlyi Istvánné a városunkban lefolyt dalünnepségek után br. Vécsey József családjának meglátogatása végett Sárközre utazott. — Dr. Téry Ödön belügyminiszteri felügyelő a napokban meglátogatta a járványkórházat, a törvényszéki fogházat s a tapasztalt rend felett megelégedését nyilvánította. — Dr. Fecstel János főgymn. tanár nagyobb utra készül. Meg akarja ismerni Európa tekintélyesebb államait. Megtekinti a párizsi világkiállítást, beutazza Franciaországot, Angliát, Schveiczet és Németországot.

Alapítvány. Dr. Keszler Ferencz pápai praelátus, nagyprépost, a róm. kath. i-kolászék elnöke, a szatmári róm. kath. egyházmegyei néptanítók segélyegyletbe 200 korona adományával az alapító tagok sorába lépett. A segélyegyesület választmánya ez uton is legmélyebb háláját fejezi ki a főpápnak nagy-lelkű alapítványáért.

Új képezdei igazgató. Ő méltósága a püspök ur a kir. kath. tanítóképző intézet igazgatójának Perényi János nőképezdei tanárt nevezte ki. Perényinek hosszas tanári működése, melyet a legaprolékosabb részletekig lelkiismeretes pontossággal és kiváló szakképzettséggel teljesített, méltán megérdemli az elismerést. Kineveztetését ennek jutalmául kell tekintenünk.

Hymen. Antal Sándor dr. ügyvéd e hó 5-én esküdtött örök hűséget Zilahon öz. Bikkfalvy Istvánné leányának, Lenke kisasszonynak. — Südy Aladár Elemér kat. segédmérnök, Südy Károly városi számtiszt fia, a mult szombaton tartotta esküvőjét Budapesten Halász Antal pénzügyminiszteri számtanácsos leányával, Francziska kisasszonnyal. — Török Gábor révi magy. államvasuti főnök és tartalékos hadnagy a napokban esküdtött örök hűséget öz. Ullman Rudolfné kedves és művelt leányának, Gizellának.

Kinevezés. A Fehér-Kereszt-Országos Lelenczház-Egyesület ugoecsi főkintézetének igazgató főorvosává dr. Skultéthy Tivadar kórházi igazgató-főorvost nevezte ki a központi igazgatóság. Az intézmény szabályzata értelmében az igazgató-orvos fogja vezetni a lelenczház összes ügyeit.

Gyászhir. Mintha csak Áfrikában volna, — pedig nincsen ott, Máramaros megyében fekszik Akna Sugatag. Még a mult hó 21-én halt ott meg egyházmegyénknek egy öreg nyugalmazott plébánosa, Torjay József, s halálának híre csak most érkezett el hozzánk. A keves igényű, szerény öreg urnak életrajzi adatait a köv. adjuk; Szinyér-Váralján született 1824. márcz. 6-án. Középiskolai tanulmányait és a teológiát Szatmáron végezte. Felszenteltetése után Sándorfaluban, Erdődön, Mező-Petriben és Munkácson káplánkodott, 1855—63-ig Sáros-Orosziban adminisztrátor, majd Márok-Papiban lelkész volt, 1880-ban ismét Sáros-Orosziban lett adminisztrátor, mig 1899-ben nyugalomba vonult.

Lemondott főparancsnok. Nádpatáky Gusztáv, mivel a csendőrséghez megy át, s váro-

sunkból távozik, lemondott a tüzoltó főparancsnokságról. Ezt az állást a városi közgyűlés tölti be. Itt volna az ideje, hogy a legméltóbbat, ki a tüzoltóság ügyét évek óta nemes lelkesedéssel szolgálja, Thurner Albertet válasszák meg a távozó főparancsnok helyére.

A „Szatmár és Vidéke” laptársunk tegnapi számában azt mondja, hogy Bodnár Gáspárt képzőtanárnak nevezték ki, Báthory Endre pedig az internátus vezetésével lett megbízva. Laptársunk híre a valóságot egy futammal megelőzte, mert ezek el nem intézett ügyek. A legnagyobb valószínűség szerint azonban ilyen formán fognak történni. A képzőtanár kifejezésre annyi megjegyzésünk van, hogy ez a régi időkből maradt fenn, mikor a képezdőknek csak egy tanár működött, — a többi óraadó volt — a rendezés óta minden tanár egyforma.

Panasz-bírák. A városi tanács a munkaadók és munkások közt felmerülő ügyek elbírálására a folyó évre dr. Korbay Károly főkapitányt jelölte ki, helyettesül pedig Tankóczy Gyula tanácsjegyzőt rendelte ki.

Körorvos választás volt szombaton Ér-Endréden, mely alkalommal dr. Ember Géza lett megválasztva.

Nagy idők tanuja. Egy tisztességben, s közbeesülésben megöszült férfiú költözött el szombaton reggel az örökkévalóság honába. Mindenkinek Ruprecht bácsi volt, mert jó szívéért mindenki szerette. Elszántan küzdött végig a szabadságharcot, melyről gyakran nagy lelkesedéssel beszélt, ha a fiatalabb nemzedéket maga köré gyűjthette. Azóta mint városunknak tekintélyes polgára mindig ott volt látható a közügyek terén, mint képviselőtestületi és iskolaszéki tag s a takarékpénztárnak igazgatósági tagja működött évek hosszu során keresztül, mignem az utóbbi időben aláhanyatlott testi ereje visszaszorította a szereplés mezejéről. Családjának gondos és szerető atyja volt, melyért minden áldozatot kész volt meghozni. Minden fiának tekintélyes állást biztosított. Neje, számos tagból álló családja és kiterjedt rokonság gyászolja elhunytát. Temetése vasárnap délután volt, városunk közönségének általános részvéte mellett. Tóth József helyettes lelkész a könnyekig megható gyönyörű gyászbeszédet tartott sirjánál. A család által kibocsátott halotti jelentés következőleg szól: „Özv. Ruprecht Antalné szül. Orosz Anna úgy a maga, mint gyermekei, valamint az összes rokonság nevében is a megtört szív legmélyebb fájdalommal tudatja a forrón szeretett férj, drága jó édes apa, nagyapa és rokon Ruprecht Antal 1848/49-es honvéd, Szatmárnémeti sz. kir. város bizottsági s a takarékpénztár egyesület igazgatósági tagjának, folyó évi július 7-én reggel 3 óraker életének 79-ik, boldog házasságának 49-ik évében hosszas keresztényi türelemmel viselt szenvedés és a haldokló szentségének ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A felejtethetlen drága halottnak hült tetemei folyó hó 8-án délután fél 6 óraker tételnek Eötvös-utca 4-ik számú házatól a róm. kath. egyház szertartása szerint a hidontuli temetőbe örök nyugalomra. A kedves halott lelki nyugalmaért az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 9-én reggel 7 óraker mutattatik be a székesegyházban a Mindenhatónak. Szatmár, 1900. július 7-én. A béke angyala örökjék drága hamvai felett! Gyermekei: József és neje Gábrriel Róza, Alajos, Antal és neje Laupp Emilia, Julia, Erzsébet s férje Morvai János, Sándor. Unokái: Komka István, Ruprecht Ilonka, Orosz Annuska, Orosz Milcsike, Morvai Erzsike.

Kinevezés. Vármegyénk főispánja, gróf *Hugonnai Béla Kovács* Dezső megyei gyám-pénztári könyvelőt pénztári másod ellenőrré nevezte ki.

Kitünően érett kisasszony. *Wolkenberg Ilona* kisasszony, *Wolkenberg Károly* szinyérváraljai ügyvéd leánya most fejezte be középiskolai tanulmányait a budapesti leánygymnásiumban s az érettségi vizsgálatot kitünő eredménnyel tette le. A 24 vizsgázó közül neki adott egyedül az illustris vizsgáló-bizottság (*Beöthy, Marczali, Flók, Beke* stb.) minden tárgyból jeles osztályzatot. A kisasszony a budapesti egyetem bölcseleti karára iratkozik, hogy a matematikából s fizikából tanári oklevelet szerezzen.

Gyászhir. Mély megilletődéssel vettük a köv. gyászjelentést, mely egy fiatal, tevékeny, s hatalmas testi erővel megáldott férfi haláláról értesít. Elméje elhomályosult, ez ásta meg szerető családjának és rokonságának mély fájdalomra korai sirját. *Özv. Gabányi Zsigmondné* szül. *Peleskey Mária* mint neje, *Gabányi Vilma* férjezett *Szalkay Józsefné*, *Gabányi Károly* mint testvérei, *özv. Peleskey Sándorné* szül. *[Szabó Mária* mint napa, *Peleskey Pál* és neje szül. *Sinka Blanka*, *tyuskai Papp Antal* és neje szül. *Peleskey Ilona* mint sógora és sógornői, *Gabányi Miklós* és családja valamint *Gabányi Gyula* a maguk és az összes rokonok nevében mélyen szomorodott szívvel jelentik, hogy szeretett, felejtethetetlen férje, illetve testvérük, veje, sógoruk és rokonuk *Gabányi Zsigmond* apai körjegyző folyó hó 7-én délelőtt 10 órakor, életének 40-ik évében az Urban jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei folyó hó 9-én délután 4 órakor fognak a németvölgyi temető halottasházában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a farkasvölgyi temetőben örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 16-án reggel 8 órakor fog a szinyérváraljai róm. kath. templomban a Mindenhatóknak bemutatni. Budapest, 1900. július hó 8-án. Áldás és béke poraira! — *Sepsy István* 48/49. honvéd és földbirtokos e hó 6-án délután 4 órakor életének 76-ik évében hosszas szenvedés után Egriben elhunyt. A múlt vasárnap helyezték az egri családi sírboltban örök nyugalomra.

Primitia. *Vojtkó János* ujmisés áldozár vasárnap délelőtt mutatta be első énekes szent miséjét az ungvári róm. kath. templomban, mely zsufolásig telve volt ájtatos hallgatókkal. Az ujmisés áldozárt nagybátyja, *Kozár Ferencz* kolozsvári piarista házfőnök vezette az Ur oltárához s a segédletet az ungvári káplánok s több növendékpap végezték. Evangelium után *Pásztor József* bereznai káplán lépett a szószékre s rendkívül hatásos beszédben fejtegette a papi hivatás magas voltát; majd Isten áldását kérte az ujmisés működésére. A szent beszéd hatása alatt a hallgatóság legnagyobb részének könnyes szemében. Délben az örömszültők házában gazdag lakoma volt, melyen a rokonokon kívül Ungvár egész kath. papsága, élén *Hehelein* kanonokkal, megjelent. A lakomán számos felköszöntő hangzott el. — *Török Lajos* első szent miséje a múlt vasárnap Debreczenben volt. *Wolaffka Nándor* dr. volt a manuduktor, ő tartotta az ünnepi szent beszédet is. Délben az ujmisés szüleinél fényes ebéd volt, melyen a család barátai és tisztelői nagy számmal vettek részt. — *Bakkay Kálmán* Körösmezőn tartotta primitiáját dr. *Binder András* ez. kanonok vezetése mellett.

Kitüntetett karmester. A városunkban állomásozó III. kerületi honvéd-zenekar kiváló karmesterét, *Nyári Józsefet* szép kitüntetés érte a jubileumi dalünnepség alkalmával. Gróf *Zichy Géza*, kinek „Alár“ című operáját a szerző dirigálása mellett játszották a honvédek, a praecis betanításért elismerésének nyilvánítása mellett sajátkezüleg aláírt arczképét ajándékozta *Nyári karmesternek*.

A Magyar Színház új tagja. *Feledi Boriskát*, ki az elmúlt szini idény alatt színházunknak volt közkedveltségben álló primadonnája, *Rajna Ferencz* a Magyar Színház új igazgatója, az őszi idénytől kezdődőleg a vezetése alatt álló színházhoz szerződtette. Feledit szép tehetsége bizonyára megérdemelt sikerekhez fogja juttatni az új színpadon is. Első fellépése *Sziklai Kornél* „Koldus és királyfi“ című darabjában lesz.

Eljegyzés. *Vass Géza* beregszászi pénzügyi segédtitkár jegyet váltott *Janka Sándor* beregszászi áll. főgymn. tanár leányával, *Vilma* kisasszonnyal.

Jubileumi emlék. Az *Oberbauer A.* és utódja *ezég Császka György* kalocsai érsek áldozópapságának 50 éves jubileumára, mely szept. 21-én lesz, a főpásztornak gyönyörű kiviteli, selyembe szőtt arczképét készíttette el egyrészt hálája jeléül, de főként azért, hogy megszerezhessék mindazok, kiket a nagynevű főpaphoz a tisztelet vagy szeretet szála fűznek. Megbízásokat nevezett *ezég* elfogad és pontosan teljesít. (IV. Váci-u. 14). Az említett arczkép szerkesztőségünknek meg lett küldve, hol bárki megtekintheti.

A v.-namény—csapi vasut ügyében a m. hó 28-án Máté-Szalkán értekezlet volt. *Nagy László* alispán indítványára elhatározták, hogy a már régen vajudó vasuti ügy realizálása, illetve finanszírozásához még szükségelt 50000 forintnak évi 3000 forintnyi kamatát az alispán egyéni megítélése szerint ki fogja vetni az ez ügyben érdekelt községek közt. Az ügyet melegen pártoló alispánt az értekezlet élénken megéljenezte. Ezen vonalszakasz mihamarábbi kiépítését a stratégiai tekinteten kívül az ecsedi láp lecsapolása által felszabadult több ezernyi hold leendő terményeinek értékesíthetése követeli. Ehhez járul az is, hogy Nagy-Károlyhoz a nyiri járásnak a nagy homok miatt oly rossz utja van, hogy a szekér-fulasztó homok-tenger a tengelyen való közlekedést állandóan akadályozza.

Kinevezés. *Galba Lajos*, a helybeli kir. törvényszék elnöke, *Roós János* szatmárnémeti kir. törvényszéki napidijas szolgát a nagybányai kir. járásbíróshoz III ad osztályu hivatalszolgává nevezte ki.

Daláraink öröme. Hogy mennyire élesztették dalárainkban az összetartozandóság érzetét a közelebb lefolyt jubiláris dalünnepségek, s mily jótékonyan járultak hozzá az egyesületi élet szellemének intenzívebb kifejtéséhez, mi sem bizonyítja jobban, mint a csütörtökön este rendezett kedélyes összejövetel. *Jaskovics Ferencz* egyesületi alelnök lelkeshangu pohárköszöntőben éltette a dalárokat, kik a közelmúlt napokban oly sok dicsőséget arattak. — *Papp Lajos* gör. kath. lelkész *Jaskovics Ferencz*et éltette, kinek ugy szólván egyedül köszönhet, hogy a jubiláris ünnepségek oly szép sikerrel végződtek.

A járásbírósház bálja. A szinyérváraljai járásbírósház e hó 7-én, szombaton este sikerült táncmulatságot rendezett, melyen *Szinyer-Váralja* és a vidék előkelő közönsége

igen szép számmal volt képviselve, s a mulatság oly kedélyes volt, hogy semmi kívánni valót nem hagyott maga után.

Megunt szini pálya. *Rakodezay Pál* szinigazgató, ki a mult szini idény alatt a szatmári színházat dirigálta, megunván a deszkákon szerzett, — amint látszik, nem épen gyönyörűséges babérokat, ott hagyta a színpadot s visszatért ifjkorában folytatott foglalkozásához. Kinevezette magát segéd-tanítónak Kapuvárra. Hogy ez a pálya mennyire rögs, s ugy szólván nyomorusággal teljes, fölösleges bőven fejtegetni, mit szólnunk hát a szegény színészekről, mikor egy szinigazgató évek hosszú során át folytatott küzdelem után ide tér vissza.

Versenytárgyalás. A m. kir. szatmári 12 honvéd gyalogezred részére Szatmár-, M. Sziget és N.-Károly állomásokon a m. kir. honvédség élelmi szükségletének bérlet utján való nem közös módon való biztosítása iránt a m. kir. kassai III. honvéd kerületi parancsnokságnak f. évi július hó 2-án kelt 3887. szám alatt kiadott hirdetések szerint folyó 1900. évi augusztus hó 11-én d. e. 9 órakor Szatmáron az ezred kezeltisztii irodájában biztosítási tárgyalás fog tartatni.

Jandrisics János apát plebános siremlékére adakoztak (folytatás) 1238 kor. 50 fill.

<i>Palezzer Ernő</i> , N.-Károly	4	—	—
<i>Dessewffy Sándor</i> , Temesvár	50	—	—
<i>Cseresnyés Jenő</i> ,	10	—	—
<i>özv. Weisz Gáspárné</i> , Bpest	10	—	—
„ <i>Grötschel Imréné</i> ,	4	—	—
„ <i>Hoekné</i>	6	—	—
<i>Harácsék Lászlóné</i> ,	4	—	—
<i>dr. Keszler Ferencz</i> , Szatmár	40	—	—
<i>Röbel Román</i> , Budapest	6	—	—
<i>R. Nagy Endre</i> Szatmár	4	—	—
<i>Márkus Márton</i>	10	—	—
<i>Első m. biz. társ.</i>	4	—	—
<i>Makay Kálmán</i>	1	—	—
<i>Lendvay Vilmos</i>	1	—	—
<i>Verécsy Antal</i>	2	—	—
<i>Haraszthy Béla</i>	2	—	—
<i>Schöber Ignác</i>	2	—	—
<i>dr. Biró Elemér</i>	2	—	—
„ <i>Fonn Antal</i>	2	—	—
	1402	—	50 fill.

A közigazgatási tanfolyamok felállítására ügyében két napig tartó ankét volt a belügyminiszteriumban, melyen *Szell Kálmán* belügyminiszter, *Szell Ignác* és *Gulner Gyula* államtitkárok felváltva elnökölték s melyen ama megyék főispánjai vettek részt, melyeknek székhelyén tanfolyamokat állítanak fel. E városok a következők: Budapest, Debreczen, Kolozsvár, Pozsony, Kassa, Pécs, Szombathely, Mármarosziget, Marosvásárhely, Nagybeskerek. A tanfolyamokat a főispánok véleménye szerint szeptember elsején haladéktalanul fel lehet állítani. A tanerőkre nézve is megállapodott az értekezlet.

Szép intézkedés. A vall. és közokt. miniszter a keresk. miniszterrel egyetértőleg elrendelte, hogy ezentul az összes hazai iskolák magyar gyárakból kikerült papirt és taneszközöket használjanak. Az életre kiható nagy jelentősége van ennek a rendeletnek, mert ha az újabb nemzedék már gyermekkorától megszokja a magyar gyártmányt keresni, nem fog arról megfélekedni soha teljes életében.

Legényegyleti bál. A kath. legényegylet a múlt vasárnap este a Kossuth-kerti kioszkban sikerült táncmulatságot rendezett. Nem volt ugyan nagy sokadalom, de azért

az egyesület pénztárának is maradt a bevételből. Ami pedig a jókedvet illeti, ez a bál méltán sorakozik elődei mellé.

Államsegély a Kölcsey-körnek. A vallás és közoktatási miniszter a Kölcsey-kör könyvtárának gyarapítására a muzeumok és könyvtárak országos tanácsának javaslata alapján 300 korona államsegélyt utalványozott.

Meghívó. Szatmár-Németi szab. kir. város hegyközsége — miután e mai napra összehívott közgyűlés a tulajdonosok meg nem jelenése miatt megtartható nem volt — *folyó évi július hó 15-én délelőtt 10 órakor* Szatmáron, a városháza nagytermében ismét I. félévi rendes közgyűlést tart, melyre a t. szőlőbirtokos urak azzal hivatnak meg, hogy a közgyűlés tekintet nélkül a jelenlevők számára megtartatik és végérvényesen határoz. Szatmár-Németi, 1900. július 8-án. *Vallon Ede*, elnök. 1. Az 1899. évi zárszámadás feletti határozathozatal és a felmentvény megadása. 2. Elhalálozás folytán megürült egy választmányi tag választása. 3. Számvizsgáló-bizottság választása.

Nyári mulatság. A sárköz és sárközujlaki ifjuság a sárköz és sárközujlaki önkéntes tüzoltó egyletek javára, a sárközi „Rózsabokor“ vendéglő nyári táncz helyiségében zártkörű nyári táncmulatságot rendez. Belpó-díj: Személy-jegy 2 korona. Család-jegy 5 korona. A vidéki vendégek elszállásolásáról, valamint jó ételek és italokról gondoskodva van. Kezdete este 8 órakor. Felülfizetések a cél irányában köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

A jegyzői szigorlatok. *Szöll* Kálmán belügyminiszter körrendeletileg tudatta a hatóságokkal, hogy azok, kik jegyzői szigorlatra már jelentkeztek, vagy valamely rendkívüli oknál fogva vizsgálati engedélyért folyamodnak, még a régi rendszer szerint vizsgálhatnak, de csakis szeptember elsejéig, mikor az új közigazgatási tanfolyamok lépnek életbe. A belügyminiszter ezzel alkalmas akar nyújtani azoknak, kik kisebb kvalifikációval bírnak, de hajlamot éreznek a közigazgatási szolgálatra, hogy a nagyobb és nehezebb képesítés életbeléptetése előtt jegyzői pályára léphessenek.

Az esküdtek büntetése. Mióta az esküdtszéki intézmény Magyarországon is behozott, ránk nézve is némiképen érdekes az a pör, a melyben most ítélik a berlini törvényszék. A vádlott R. építész, akit a 138-dik paragrafus alapján vontak felelősségre. Ez a paragrafus azokat az intézkedéseket tartalmazza, amelyeket oly behívott tanukra vagy esküdtribákra alkalmaznak, akik hamis mentséget hoznak föl távolmaradásuk igazolására. Az építész nem régiben tanuképpen megidéztek egy tárgyalásra. R. azonban nem jelent meg a határnapon, hanem sürgönyileg kimentette magát és pedig azzal, hogy utja közben a kocsi egyik kereke eltört és ez megakadályozza őt abban, hogy pontosan megjelenjen. Utána jártak a dolognak és kiderült, hogy az építész valami fontos üzlete miatt maradt távol a tárgyalásról. A vád alá helyezést az építész megfelelebbzte, de négy forum helyben hagyta az első bíróság határozatát. Így aztán most teljes szigorával alkalmazni fogják a vádlottra az illető paragrafust, a mely fogház-büntetéssel sújtja az ilyen kibuvásokat.

Mozgalom a kivándorlás ellen. A Zemplénvármegyei gazdasági egyesület folyó évi június hó 30-án S.-Ujhelyben a vármegye alsó vidéke érdekeltiségének jelenlétében gróf Andrássy Sándor e. elnök elnöklété mellett

nagy látogatottságnak örvendő értekezletet tartott. Az értekezlet foglalkozott azon kérdésekkel, hogy mit lehetne tenni a katonai és általában az állami kötelezettségüknek eleget nem tett egyének utleveleinek ki nem adására vonatkozólag törvényhozási, esetleg hatósági uton; és a kiskorú nőknek és férfiaknak hogy lehetne megakadályozni a kivándorlását; szóval tanácskozott arról, hogy kivándorlási törvény által lenne szabályozandó a nem jogosult egyének kivándorlásának megakadályozása és a jogosultak kimentelésének hatósági agenturák útján való megkönnyítése. Az értekezleten határozatba ment, hogy a gazdasági egyesület a programjába felvett szövetkezetek, gazdakörök és mint a parasztgazdaságok létesítése által a vármegye alsó vidéke gazdaközösségének érdekeit szolgálja és így a nagy mérvű kivándorlást, a mennyire csak lehet, csökkenteni fogja.

Jézus Szive, a kegyelmek napja a század fordulóján. A század forduló és XIII. Leo pápa azon rendeletének alkalmából, hogy az egész emberiséget Jézus szts. Szívének ajánlják fel, — írta Hagen Márton, Jézus társasági atya. Magyarra fordította és kiadja a *Szatmári Növendék papok Szt. Alajos Társulata*. A mű két részből, oktató és imakönyvi részből áll, 21 iv terjedelmű. Ára kötve 2 kor. A megrendelések Wolkenberg Alajos dr. címére Szatmárra (Szeminarium) küldendők.

A szatmár-németi kerékpár egyesület vasárnap reggel Szinyér-Váraljára nagyszabású kirándulást tart, melyre vendégeket szívesen lát. Indulás kerékpáron reggel 5^{1/2} órakor, vasuton reggel 7 órakor, Bővebb felvilágosítás Sternberg Testvérek üzletében szerezhető.

Fertőző betegségek ellen, melyek leginkább az egészségtelen ivóvíz által terjesztettek, biztos óvszer a tiszta egészséges ásványvíz. Felhívjuk tehát szíves olvasóink figyelmét a „Kristály“ Szt. Lukácsfürdői hegyiforrás hirdetésére.

A népszámlálás elrendelése. Hegedüs S. keresk. miniszter legközelebb körrendeletet bocsátott ki az összes törvényhatóságokhoz, melyben az 1900. évi népszámlálás megejtésére határidőül 1901. év jan. 1—10-ig terjedő időt határozta meg s az általános intézkedések megtételére szólítja fel a törvényhatóságokat. Figyelmezteti azokat, hogy már most tekintettel legyenek a városoknak és községeknek az 1901-dik évi költségvetési és irányzatában a várható népszámlálási kiadások. A renDELETEZ mellékelve van egy utasítás is a népszámlálás megejtésére vonatkozólag. Számlálóbiztosoknak kinevezhetők: tanítók, tanárok, lelkészek, nyug. hivatalnokok, értelmesebb gazdák stb, de körjegyzők, anyakönyvvezetők, orvosok lehetőleg mellőztessenek. Tanítók kötelesek a számláló biztosi megbízást elvállalni s a megbízásnak eleget tenni. A számlálóbiztosok díjaztatnak; díjaik fokozatban vannak megállapítva: I. díj 3, II. díj 4 korona, III. díj 5, s a IV. díj 6 koronával.

Emberölés vigyázatlanságból. Lieb Ignác kálmándi községi rendőr folyó hó 2-án hajnalban találkozott a falun kívül Lakatos Julesa 15 éves cigányleánnyal, amint ez a falunak tartott. — A rendőr attól tartott, hogy a cigányleány a községben azt az alkalmat, hogy mindenki aratni van oda, felhasználja lopásra, s a leányt visszatérésre akarta rábírní. Minthogy azonban a leány nem tágitott, hogy megijeszze, az elültöltő fegyverrel a fejére ütött, mialatt a fegyver elsült s a leányt halántékon halálosan találta. — Lieb Ignácot a rendőrség bekísérte a nagy-károlyi kir. járásbírószághoz.

Nápoly. A vidámság városa, honnan száműzték a gondot, melynek őrege, ifja csak a jelennek él, hol a legflegmatikusabb angol turista és a legzordabb német professor is mosolygós arcával lótfut az utcákon, hol utonállók módjára csikarják ki az idegenek pénzét, de azt is oly kedvesen eslelszik meg, hogy még akkor sem haragszunk rájuk, mikor hazatérőben már csak épen-épen a vasuti-bilétára hagytak pénzt a tárczáinkban... Ezt a karaszteritikus várost, a maga ríktó színű házaival, háromszáz templomával, történeti nevezetességű közép-leteivel, pompás parkjaival, páratlan szép kereiben; a tenger, a tüzokádó Vesuv, a mindig havas hegyláncok közepett, — tehát egész Nápolyt és vidékét, teméntelen házával, utcaín a nyüzsgő alakok sokaságával — festette meg esodálatos, igazi német buzgósággal, roppant technikával, megkapó plasztikával, — egy müncheni festőkből álló konzorecium. A tájkép részletet — a művészi körökben nálunk is jól ismert Schönerchen Zsigmond, a figurális részt Fleischer Fülöp festő tanár, az ismert bécsi császári jubiláris kép megalkotója festette. Felérve a pódiumra egy délszaki növényzettel teli, gyönyörű park előtt találjuk magunkat, mögötte a sima tenger kékje terül el, a háttérben a sűrű füstöt okádó félelmetes tűzhányó. Jobbról szinte kőből épült házaknak tetsző utca szeli át a képet, a világhírű nápolyi korszó, rajta tarka összevisszaságban ezernyi ember; esuhás barátok, haramiaképű lazzaronik, rongyos utcazagyerköczök, meg elegáns hölgyek, urak, tolakodva, hömpölyögve. A korszó fölött szinte ott párázik a rongyos sátrakban árult gyümölcsök kimondhatatlan édes, erős illata. Minden élőknek látszik itt és szinte magunknak is kedvünk kerekedik, hogy leszálljunk az előttünk épült utcára és a kép alakjai közé álljunk, hogy újra végig sétáljunk a felejtethetlen emlékü korszón. — Odább jönnek a legkülönösebb formájú, színű házak ezerszámra, mindenütt virág, gyümölcs és — rongy. Mikor végére értünk a képnek, újra elülről kezdjük a nézelődést, mert ez a kép nem enged el magától, itt órák hosszant kell elülni, hogy minden szépségét végigélvezzük. Hogy aztán még teljesebb legyen az illúzió, az ügyes kezű Schönerchen olyan pompás előteret épített a képhez, azt sem tudjuk már, vajjon nem igazi városban jártunk-e mi? — Annyi való igaz, hogy szebb látnivaló régen nem volt Budapesten.

Termény árak.

Termény métermázsánként	Szatmáron			
	frt	kr	frt	kr
Tiszta buza	—	—	6	20
Kétszeres	—	—	5	10
Rózs	—	—	4	60
Árpa	—	—	4	50
Zab	—	—	5	10
Tengeri	—	—	5	90
Kása	—	—	10	80
Fehér paszuly	—	—	5	60
Tarka	—	—	5	19
Szilva	—	—	18	—
„ füstölt	—	—	—	—
Répeze	—	—	—	—
Krumpli zsákja	—	—	1	40
Szalonna	—	—	—	—

A 13,652. sz. a. szabad. Somogyi Géza-féle
állatok emésztését elősegítő por

mindenfélé

sértésbetegségek ellen

sikeres hatással bír.

A 13,652. sz. m. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, **különösen sertések** úgy folyékony, mint szilárd táplálékába bekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezeteire igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellon már aránylag rövid használat után nagymértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékony belekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivóedényei (bolyhai) által felszívódnak s a táplálószervek erein keresztül a vérbe vitetnek és a számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint **belsőleg hat**, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár mindenféle állatnál.

Kapható:

MERTZ ISTVÁN,

fűszerkereskedőnél, Szatmár, Deák tér.

A fenti cégénél
egy jó családból való fiu
tanulóul felvétetik.

M.K. EGYETEM
VEGYTANINTÉZETE:

KRISTÁLY

NYELV- ÉS
HEGYFORRÁS
GENTISZTA
SODASZÓRVA
ASVANYVIZ

KAPHATÓ
FÜSZERKERESKEDESEKBE
VENDEGLÖKBE
ÉS MINDEN VASUTI
ÉTKÉZŐ KOCsIBAN.

Saját készítményű fehérneműim az ezredéves kiállításon
millenniumi éremmel lett kitüntetve.

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek
tudomására adni, hogy

HAZAI IPARCSARNOKOMBAN

megérkeztek

a legszebb tavaszi ujdonságok

ugy női ruhakelmékben, * * *

* * * mint férfi, honi gyapjuszövetekben

s állandó nagy raktár van **szepességi vász-**
nak és damaszk árukból, valamint sa-
ját készítésű

női és férfi fehérneműekből.

MENYASSZONY KELENGYÉK

a legszolidabb kivitelben jutányosan és gyorsan ké-
szítetnek: ezeken kívül számtalan sok új divat és
közhasználatu árukat a legszolidabb határozott árak-
ban készséggel szolgáltatok

A nagyérdemű közönségnek.

Kiváló tisztelettel:

PÁSKUJ IMRE.

Vidékre mintákat és árjegyzéket bérmentve küldök.

Blusokban a legszebb ujdonság.

A legnagyobb szőnyeg és függöny raktár.

Elvállalok épület-üvegezéseket.

GYÖRY KÁROLY

ÜVEG- ÉS PORCELLÁN KERESKEDÉSE
SZATMÁR, DEÁK-TÉR.

Jelen idényre ajánlom egész új mintájú porcel-
lán és angol fajans étkező, kávé, teás, és
ozsonnás készleteimet, melyekből **rendkívül**
nagy raktárt tartok. Továbbá ajánlok: Magyar,
Cseh, Francia ivókészleteket, Berdorfi, Al-
paca és cinacélevőeszközöket, **konyha be-**
rendezési ezikkeket, egész finom olaj nyomatu
genre és szent képeket, sok más használati és
disztárgyakat, melyekből állandóan nagy raktárt
tartok.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását

kész szolgálattal

Györy Károly.

Kész ablakok minden nagyságban.

Törvényesen hitelesített üvegek és poharak.

Kép-keretkezések igen olcsó árban.

Csinos kivitelü

báli, üdvözlő kártyákat, lakodalmi és eljegyzési meghívókat, mérlegeket, mindennemü rovatos munkákat, üzleti körleveleket, falragaszokat, a legjutányosabb ár mellett készít a

„PÁZMÁNY-SAJTÓ“

könyvnyomda.

Ugyanitt nagy raktár: egyházi, iskolai, katonai, jegyzői nyomtatványokból.

Hirdetéseket

legelőszóbban vesz fel

a

„HETI SZEMLE“,

Szatmármegye legelterjedtebb s egyedüli politikai hetilapja.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére a „vörös kereszt“-hez.

Kitüntetve

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Buolagne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl az 1900-ik nyári és őszi időnyre
papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

különösen:

meleg téli havelokokat, s. p. finom fekete palmerstonból ujjak nélkül 18 frt, ujjakkal 24 frt.; ujjakkal és valódi széles prém-gallérral, bélelve 34 frt.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és díszes kivitelben. Szövetek méter számra is eladatnak.

➔ Egyházi szerek ➔

végleges megrendelés után olesón szállittatnak.

Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

BEER SÁMUEL

ASZFALT, MŰKŐ és CZEMENTÁRU GYÁROS.

» SZATMÁR, »

REFORMÁTUS GYM. MELLETT.

Ajánlja I. a **ezementlapjaitt**, minden szín és nagyságban, elvával **csatornázásokat, aszfalt, granitt, Teroszó és betton burkolásokat. Templomok, iskolák, folyósók, konyhák, és járdák burkolásait.** Továbbá mindennemü cement aruk készítését a legjutányosabb árakban. **Nedves falak aszpalttali szárazzá tételéért**, valamint az általam készíte ett összes munkákért **felelőséget** vállalok.

Költségvetések és rajzok díjtalanul küldetnek.

„Stearoptinum“

(Olaj-sebtapasz)

Bámulatos gyorsan gyógyító olaj-sebtapasz, a mely egyetlen a maga nemében s egy régi család titka.

Budapesten a katonaságnál orvosilag rendelve.

biztosan gyógyítja s a fájdalmat rögtön csillapítja bármily sebeknél: vágás, zuzódás, égés, fagyás, mindenféle kelevény, a női emlők gyuladása és gyülése, a titkos betegségek, kiütések stb.

Egy adag ára használati utasítással együtt 2 korona.

A hatásáért kezességet vállal, a mi, ha elmaradna, — a pénzt visszaszolgáltatja a „Stearoptinum“ laboratoriuma.

A pénz beküldésével vagy utánvétellel megrendelhető a „Stearoptinum“ laboratoriumában:

— Budapest, VII. kerület, Mexikói-ut 88. II. 25. —

Szatmáron nyomtatott a „Pázmány-sajtó“ könyvnyomdában.